

Ders : 173**Konu : KUR'AN'I EZBERLEMEK**

KURANI EZBERLEMEK

Ezber olarak tercüme edilen 'hıfz' kelimesi asıl itibariyle korumak anlamına gelmektedir. Yani Kur'ân'ı veya sûreyi hıfz etmek demek, O'nu yalın olarak ezberlemek demek değildir. Hafız-ı kelâm'dan asıl istenen, Kur'ân'ı zihninde koruduğu gibi kurallarını da hayatında korumasıdır. Bunu sadece kendi nefsinde değil de toplumun gündemine almasına ve uygulamasına çalışıp muhafızlık yapmasıdır.

Kur'an okuyanların kazanacağı mânevî derecelerle ilgili olarak şu hadîsi şerîfler, mü'min gönüllerin heyecanla tutuşmasına vesile olacak güzelliğindedir:

“Kıyamet gününde Kur'ân-ı Kerîm gelecek ve Allah Teâlâ'ya: 'Yâ Rabbî! Kur'an okuyan kimseyi şeref süsüyle süsle!' diyecek; bunun üzerine Kur'an okuyan kimse şerefle süslenecek.”

“Yine Kur'ân-ı Kerîm: 'Allah'ım! Ona şeref elbisesi giydir!' diyecek; hemen o zâta elbiselerin en değerlisi giydirilecek. Sonra Kur'an: 'Rabb'im! Ona şeref tacı giydir!' diye niyâz edecek; o kimseye şeref tacı giydirilecek. Sonunda Kur'ân-ı Kerîm: 'Yâ Rabbî! O kulundan razı ve hoşnut ol!' diyecektir. Sonra, “Oku ve yüksel!” buyuracak ve her ayet mukabilinde bir hasene ilave edilecektir.”¹

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَاسْتَنْظَرَهُ فَأَحَلَّ حَالَهُ، وَحَرَّمَ حَرَامَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهٖ الْجَنَّةَ،
وَشَفَعَهُ فِي عَشْرَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ كُلُّهُمْ قَدْ وَجِبَتْ لَهُ النَّارُ

“Kim Kur'an'ı okur, ezberler, helâl kıldığı şeyi helâl kabul eder, haram kıldığı şeyi de haram kabul ederse Allah, o kimseyi Cennet'e koyar...”²

“Kur'an'da mâhir olan (hıfzını ve okuyuşunu güzel yapan), Sefere denilen kerîm ve mutî meleklerle beraber olacaktır. Kur'an'ı kekeleyerek ve zorlukla okuyana iki sevap vardır.”³

“Ümmetimin en şereflipleri Kur'ân'ı ezberleyenlerdir.”⁴

Kur'an'dan ezberlenen kısımların unutulmasının büyük günah sayılması da Müslümanları, sürekli Kur'ân okumaya yönelten noktalardan birisidir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

¹ Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'an 16; Dârimî, Fezâilü'l-Kur'an 1

² Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'an, 13

³ Buhârî, Tevhid 52; Müslim, Müsafirin 244

⁴ Mu'cemu'l-Kebîr, Taberânî, C.12, sh.125

“Bir kimsenin ‘şu âyetleri unuttum’ demesi ne kötü şeydir! Onlar ona unutturulmuştur. Kur’an’ı hatırınızda tutmaya çalışın. Doğrusu o, hayvanın ipini koparıp kaçması gibi, kişinin zihninden silinip gider.”⁵

إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبُيُوتِ الْخَرِبِ

“İçinde Kur’an’dan bir şey bulunmayan kişi harabe ev gibidir.”⁶

Harap ev; terk edilmiş, işe yaramayan, bakımsız ve içinde yalnızca şeytanların oturduğu evdir. Ezberinde Kur’an’ın tamamı olmasa da, birkaç cüzü veya birkaç suresi, bu da mümkün değilse en azından namaz kılacak kadar bir miktar ezberi olmayan kimse harap eve benzetilmiştir. Çünkü kalbin imarı imanla ve imanın temeli olan Kur’an’la mümkündür. Kalbin ve gönlün süsü, zineti doğru inanç, güzel düşüncelerdir. Bunları sağlayan ise Kur’an’dır. İnsan Kur’an sayesinde değer kazanır. Muaz (r.a.); ‘Resûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu:

“Ey Muaz! Saadete ermişlerin hayatını, şehitlerin ölümünü, haşr gününde kurtuluşu, korku gününde emniyeti, karanlık günde nuru, sıcak günde gölgeyi, susuzluk gününde suya kanmışlığı, hafiflik gününde ölçüyü, sapıklık gününde doğru yola girmeyi istersen Kur’ân’ı ezberle. Çünkü O, Rahman’ın zikridir, şeytandan sığınak ve mizanda da ağır gelme sebebidir.”⁷

“Ümmetimin en şereflipleri Kur’ân’ı ezberleyip O’na hizmet edenler ve geceleri ibadet edenlerdir.”⁸

حَمَلَةُ الْقُرْآنِ عُرَفَاءُ أَهْلِ الْجَنَّةِ

“Kur’ân’ın hükümleriyle amel eden hâfız kimseler, Cennet ehlinin sözcüleridir.”⁹

“Kur’ân’ı ezberleyeni Allah Teâlâ ölünceye kadar aklından faydalandırır; şuurunu elinden almaz.”¹⁰

KUR’ANI ANLAMAK VE ÜZERİNDE DÜŞÜNMEK

Kur’ân okumadaki asıl maksat, onu anlamaya çalışmaktır. Bu husus, şu ayetlerle açık olarak ifade edilir:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ *

“Düşünüp mânasını anlamanız için Biz, onu Arapça bir Kur’ân olarak indirdik.”¹¹

“İşte bu (Kur’an), bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Buna uyun ve Allah’tan korkun ki, size merhamet edilsin.”¹²

“Biz, Kur’an okunduğu zaman, seninle ahirete inanmayanların arasına gizleyici bir örtü çekeriz. Ayrıca, onu anlamamaları için kalplerine bir kapalılık ve kulaklarına bir ağırlık veririz. Sen,

⁵ Müslim, Müsafirîn 228, 229

⁶ Tirmizî, Fezâilü'l-Kur’an, 17

⁷ Kenzü'l-Ummâl, C.1, 445

⁸ Terğîb ve Terhib, c.2, s.47

⁹ Dârimî, Hatmü'l-Kur’an 33

¹⁰ Camiü's-Sağır, C.3, 3624

¹¹ Yûsuf Suresi, 2. ayet

¹² En’am Suresi, 155. ayet

*Kur'an'da Rabbinin birliğini yadettiğinde onlar, canları sıkılmış bir vaziyette, gerisin geri dönüp giderler.*¹³

*“Onlar, hâlâ Kur'an'ın Allah kelâmı olduğunu ve mânasını düşünmeyecekler mi? Eğer o, Allah'tan başkası tarafından olsaydı, muhakkak ki içinde birbirini tutmayan birçok söz ve ifadeler bulurlardı.”*¹⁴

*“Bu Kur'an, akıl sâhiplerinin âyetlerini iyice düşünüp anlamaları ve ders almaları için sana indirdiğimiz saadet kaynağı bir kitaptır.”*¹⁵

*“Kur'an'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpler üzerinde kilitleri mi var?”*¹⁶

Kalplerin kilitleri, gûnahtan, dünya sevgisinden, uzun gafletten, hırstan, övülmeğe düşkün olmaktan ötürü kalplere çöken paslardır. Tövbe ile kalbin pası silinince, gaybdan kalbe nurlar doğar, o kimse kalbinden taşan hikmetleri söyler. Allah Resûlü (s.a.v.)'e uyararak içini dışını temizleyip bildikleriyle amel edenleri Cenâb-ı Hak bilmedikleri ilme muttali kılar. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

*“Allah'ın evlerinden (herhangi) bir evde, Allah'ın kitabını okuyan, aralarında mutalâa eden topluluğa sekîne iner; onları rahmet bürür, melekler kuşatır ve Allah kendi katındaki kimseler arasında zikreder.”*¹⁷

*“Her kim Kur'an'ı okur, onu anlayarak ezberler ve helâlini helâl, haramını haram kabul ederse, Allah bu Kur'an sebebiyle onu Cennete koyar.”*¹⁸

Kur'an'ı anlamaya çalışmak, üzerinde kafa yormak, tefekkür etmek, nafîle namaz kılmaktan daha önemlidir. Çünkü Resûlullah (s.a.v.) Hz. Ebû Zerr'e şöyle buyurmuştur:

*“Sabahleyin evinden çıkıp Allah'ın kitabından bir âyeti öğrenmen, senin için yüz rekât (nâfile) namaz kılmaktan daha hayırlıdır.”*¹⁹

Bir başka hadîste de Resûlullah Efendimiz (s.a.v.), şöyle buyurmuştur :

*“Kur'an'ı üç günden az bir sürede hatmeden, on(un mânâsın)ı anlayamaz.”*²⁰

Bu hususta İbn Abbas (r.a.) şöyle der: “ Bakara ve 'Âl-i İmrân sûrelerini tertil üzere düşünerek okumam, Kur'an'ı (baştan sona) sûratle okumamdan bana daha iyidir.”²¹

Faziletli olan, Kur'an'ı mümkün olan en kısa zamanda okuyup bitirmek değil, onu anlayarak okumaktır. Onun hükümlerinden yüz çevirmemektir. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur:

¹³ İsrâ Suresi 45. ayet

¹⁴ Nisâ Suresi, 82. ayet

¹⁵ Sâd Suresi, 29. ayet

¹⁶ Muhammed Suresi, 42. ayet

¹⁷ Ebû Dâvûd, Salât, 349

¹⁸ Tirmizî, Fezailü'l-Kur'ân 13

¹⁹ İbn Mâce, Mukaddime, 16

²⁰ İbni Mâce, İkametü's-Salât, 178

²¹ İhyâ, İmam Gazâlî, C.1, sh.980

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى * قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا * قَالَ كَذَلِكَ آيَاتُنَا فَنَسِيهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى *

“Kim de benim zikrimden (Kur’an’ımdan-beni anmaktan) yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak ve biz onu, kıyamet günü kör olarak haşredeceğiz. O: Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin? Oysa ben, hakikaten görür idim!, der. "(Allah) buyurur ki: İşte böyle. Çünkü sana âyetlerimiz geldi; ama sen onları unuttun. Bugün de aynı şekilde sen unutuluyorsun!”²²

HZ. ÖMER (R.A.)’TAN KOMUTANLARINA:

“Birlikleriniz içinde ne kadar Kur’an okuyucuları (hâfız) varsa liste hâlinde bana bildirin. Maaşlarını artırarak onları halka Kur’ân-ı Kerîm öğretmek için etrafa göndereceğim,” diye mektup yazdı.

Ebû Mûsâ El-Eş’arî (r.a.) Hz. Ömer’e: “Benim çevremde mevcut bulunan Kur’an bilicilerinin sayısı üç yüz küsur kişiye ulaşmış bulunmaktadır”, diye cevap gönderdi. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) onlara şu mektubu yazdı:

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adı ile

“Allah’ın kulu Ömer’den, Abdullah b. Kays’ın çevresindeki Kur’ân-ı Kerîm hâmillerine. Selam üzerinize olsun.

Arkadaşlar, unutmayın ki, Kur’an, sizin için âhirette hayır ve mutluluk, dünyada da üstün değer ve hayat kaynağıdır. Öyleyse onun arkasından gitmelisiniz. O sizin arkanızdan gelmesin. Zira, Kur’an kimin arkasından giderse, o kimse yüzüstü düşüp yuvarlana yuvarlana tâ cehennemli boylar.

Kur’an’ın arkasından giden kimseyi ise, Kur’an onu Firdevs cennetlerine götürür. Yapabiliyorsanız Kur’an size şefaathçi olsun, davacı olmasın. Zira şefaathçisi Kur’an olan kimse cennetlik, davacısı Kur’an olan kimse de cehennemliktir.

Şunu da bilin ki, Kur’an’ın her bir ayeti hidayet kaynağı, bir ilim çiçeğidir. Kur’an, yüce merhamet sahibi olan Allah’ın en taze kitabıdır. Allah onunla, kör olan gözleri, sağır olan kulakları ve kilitli olan gönülleri açar. Bilin ki kul, gecenin bir kesiminde kalkıp ağızına misvak sürer ve abdest aldıktan sonra tekbir alıp Kur’an okumaya başlarsa, Cenâb-ı Allah ağızını (yardımını) o kişinin ağızı üzerine koyar ve: “Oku, oku, şu temiz ve güzel kokan ağızla oku. Sana kutlu olsun der. “Bilin ki, namaz içinde Kur’an okumak, kapalı bir fazilet hazinesi, kurulan bir hayır ve bereket sofrasıdır. Öyleyse bu büyük kazancı elde etmeye gücünüzün yettiği kadar çalışın. Çünkü namaz, karanlık perdesini yırtan bir nurdur. Zekât, iyilik yolunu gösteren bir kılavuzdur. Oruç, kötülüklerden koruyucu bir kalkandır. Sabır, ferahlatıcı bir ışıktır. Kur’an da ya leh, ya aleyhinizde bir şâhittir. O hâlde Kur’an’a karşı saygılı olun, ona hor ve küçük gözle bakmayın. Cenâb-ı Allah, Kur’an’a saygı gösterenlere üstün değer verir. Ona küçük gözle bakanları da küçümser. Ve bilin ki, Kur’an’ı okuyup hıfzeden ve onun emirlerini tutan kimsenin duası Allah katında mutlaka kabul olunur. Allah dilerse

²² Tâhâ Suresi, 124-126. ayetler

*ona bu dűnyada verir, dilerse onun için  hirete bırakır. Unutmayın ki Allah katındaki menfaatler, Allah'a inanıp tevekkül edenler için dűnya menfaatlerinden daha üstün ve daha sürekli dir.*²³

Ey insan! Yaşıyorken, hem de Kur'ân çağında,
ırpınıp duruyorsun, cehalet batağında.
Kalbin katı... G z n k r... Başı n kibir dağında,
Kur'ân sana gel diyor, bak bendedir adresin,
Ey EŐref-i mahlukat!.. Daha Kur'ân ne desin!..

Cengiz Numanođlu

ALINACAK DERSLER

1. Kur'an ezberlemekte aslolan, Kur'ân'ı zihninde koruduğu gibi kurallarını da hayatında korumaktır.
2. Ezberlenen ayet ve sureleri unutmamak için sık sık tekrar etmek gerekir.
3. Kur'ân okumadaki asıl maksat, O'nu anlamaya çalışmaktır.
4. Kur'an'ı anlamaya çalışmak, üzerinde kafa yormak, tefekkür etmek, nafile namaz kılmaktan daha önemlidir.

TAVSİYELER

1. Tâhâ Suresi, 124-126. ayetlerin tefsirini okuyalım.
2. Bu ayetleri ezberleyelim.
3. Bu ayetlerle ilgili kısa bir sohbet hazırlayalım ve sunalım.

²³ Hay t 's-Sah be, M. Yusuf K ndehlevi, C.3, sh.711-712